

Wolontariat szkolny

krok po kroku

OCZŁOŃNICY
WARSZAWSCY

Wydawca: Miasto Stołeczne Warszawa

Tekst: Karolina Kłosińska

Zespół ds. wolontariatu miejskiego, Wydział Koordynacji Polityki Społecznej, Centrum
Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy, ochotnicy@um.warszawa.pl

Konsultacja prawna: Paweł Zaczek

Korekta: Barbara Jarząbek

Skład i łamanie: Marcin Stiasny

Koordinacja: Karolina Dudek-Rączka

Wydanie I, sierpień 2016 r.

Wolontariat szkolny – krok po kroku

Publikacja przygotowana została w ramach projektu wolontariatu miejskiego „Ochotnicy warszawscy”.

„Ochotnicy warszawscy” to spójne i długofalowe działania na rzecz rozwoju wolontariatu w Warszawie realizowane przez samorząd, miejskie instytucje, organizacje pozarządowe, uczelnie i partnerów biznesowych. Założeniem projektu jest stworzenie optymalnych warunków rozwoju dla wolontariatu oraz podmiotów i jednostek zaangażowanych w wolontariat w Warszawie.

Spis treści

Wolontariat	2
Wolontariat w szkole – dlaczego warto?	3
Wolontariat szkolny i podstawa programowa	3
Kto może zostać wolontariuszem?	4
Program wolontariatu.	4
Rola koordynatora	6
Organizacje pozarządowe wspierające wolontariat w szkołach	6
Jak założyć szkolne koło wolontariatu?	7
Aspekty prawne wolontariatu szkolnego	8
Przykładowe projekty szkolnego koła wolontariatu	9
Dobre praktyki szkolnych kół wolontariatu	11
Skorzystaj z materiałów	13

Wolontariat

Słowo pochodzi od łacińskiego *voluntas*, które oznacza dobrowolność. To właśnie stanowi fundamentalne założenie wolontariatu. Zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – wolontariusz to osoba fizyczna, która ochotniczo i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na rzecz organizacji pozarządowych, organów administracji publicznej i jednostek organizacyjnych podległych organom administracji publicznej, podmiotów leczniczych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 tej ustawy.

Czy dobrowolne pomaganie swojej rodzinie lub przyjaciołom to wolontariat?

Pomoc rodzinie wynika z potrzeby dbania o relacje i szacunek, którym darzymy swoich bliskich. Wolontariat powinien więc wykraczać poza więzi rodzinno-przyjacielsko-koleżeńskie. Aktywności podejmowane w ramach wolontariatu to wszystkie dobrowolne i pożyteczne działania na rzecz m.in. ludzi, zwierząt, środowiska naturalnego czy lokalnego, których celem jest rozwiązanie problemów, poprawa sytuacji w danym środowisku lub rozwój.

Za wolontariat możemy uznać zarówno pomoc osobom potrzebującym jak i pożyteczne działania na rzecz środowiska naturalnego lub lokalnego np. przez zadbanie o zarośnięte alejki w parku, odmalowanie szkolnego ogrodzenia czy remont placu zabaw.

Wolontariat ze względu na czas zaangażowania wolontariuszy dzielimy na:

1. Wolontariat akcyjny
2. Wolontariat stały

Wolontariat akcyjny to pojedyncze, krótkoterminowe projekty takie jak np. organizacja szkolnego festynu, kolędowanie w ośrodku pomocy społecznej (OPS) czy zbiórka karmy dla zwierząt ze schroniska. Wolontariat akcyjny trwa od jednego do kilku dni. Taka forma zaangażowania dominuje w szkołach podstawowych ze względu na młody wiek wolontariuszy oraz trudności z przygotowaniem długoterminowego projektu wolontariatu nie wymagającego dużej odpowiedzialności. Nie jest to jednak reguła, ponieważ szkoły podstawowe organizują długoterminowe działania uczące wolontariuszy poczucia odpowiedzialności.

Wolontariat stały to zobowiązanie systematyczne np. regularna pomoc młodszym kolegom w odrabianiu lekcji na świetlicy, wolontariat w muzeum, pomoc w bibliotece lub opieka nad miejscem pamięci w środowisku lokalnym.

Wolontariat a akcje charytatywne

Często zdarza się, że wolontariat mylony jest z akcjami charytatywnymi, czyli z działaniem związanym ze zbiórką pieniędzy na określony cel. Osoba, która podejmuje

Wolontariat szkolny – krok po kroku

się organizacji całego przedsięwzięcia np. zbierania nakrętek w szkole (przygotuje ogłoszenia, zorganizuje miejsce zbiórki oraz przewóz nakrętek) jest wolontariuszem. Jednak uczniowie przynoszący nakrętki w ramach akcji są uczestnikami akcji charytatywnej; nie jest to jeszcze wolontariat.

Podobnie jest w przypadku akcji „Góra Grosza”. Samo zorganizowanie akcji może leżeć w kompetencjach szkolnego koła wolontariatu, ale uczniowie dokładający się do góry grosza nie są wolontariuszami.

Wolontariat w szkole – dlaczego warto?

Szkolny wolontariat umożliwia realizację licznych celów dotyczących społeczności uczniowskiej. Projekty wolontariatu szkolnego to działania, które aktywizują uczniów, promują spędzanie czasu w pożyteczny sposób, integrują i przede wszystkim uwrażliwiają na potrzeby środowiska lokalnego. Uczestnictwo w wolontariacie jest również możliwością rozwinięcia zainteresowań oraz zdobycia doświadczenia i konkretnych kompetencji, które mogą ukształtować dalszą ścieżkę edukacyjną lub zawodową ucznia (coraz częściej pracodawcy zwracają uwagę na zaangażowanie społeczne swoich potencjalnych pracowników).

Wolontariat szkolny i podstawa programowa

Szkolne koło wolontariatu jest skutecznym narzędziem wspierającym szkołę w realizacji podstawy programowej. Na etapie edukacji wczesnoszkolnej w klasach I-III w ramach edukacji społecznej, wymagania szczegółowe zakładają, że uczeń „rozdziela dobro od zła, stara się być sprawiedliwym i prawdomównym” oraz „nie krzywdzi innych, pomaga słabszym i potrzebującym”, co wpisuje się w ideę wolontariatu. Podobnie w klasach IV-VI, uczeń powinien umieć „wyjaśnić, w czym przejawia się uprzejmość i tolerancja” oraz posiadać „własną opinię o działaniach pomocowych podejmowanych przez państwa lub organizacje pozarządowe”. Podstawa programowa dla szkół gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych zakłada rozwijanie wrażliwości moralnej uczniów, między innymi poprzez wskazanie istoty koleżeństwa, wzajemnego szacunku, udzielanie pomocy potrzebującym i rozwijanie umiejętności współpracy. Wyżej wymienione cele można realizować poprzez promowanie wśród uczniów idei wolontariatu, angażując ich w działania szkolnego koła wolontariatu, prezentując jego dokonania czy prowadząc tematyczne warsztaty. Na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 2 listopada 2015 r. *w sprawie sposobu przeliczania na punkty poszczególnych kryteriów uwzględnianych w postępowaniu rekrutacyjnym, składu i szczegółowych zadań komisji rekrutacyjnej, szczegółowego trybu i terminów przeprowadzania postępowania rekrutacyjnego oraz postępowania uzupełniają-*

cego, uczniowie szkół gimnazjalnych w postępowaniu rekrutacyjno-kwalifikacyjnym do szkół ponadgimnazjalnych mogą uzyskać 2 punkty za udokumentowane osiągnięcia w zakresie aktywności społecznej, w szczególności w formie wolontariatu. Zatem placówki edukacyjne, w których działa szkolne koło wolontariatu umożliwiają swoim uczniom zdobycie dodatkowych punktów w procesie rekrutacyjnym. Należy podkreślić, że warunkiem uznania takich osiągnięć jest systematyczna praca, nie zaś jednorazowe działanie. Przyznanie dodatkowych 2 punktów za aktywne działanie w szkolnym kole wolontariatu jest również jedną z metod nagrodzenia uczniów za ich zaangażowanie.

Kto może zostać wolontariuszem?

Każdy! Kto tylko ma chęci do działania. Wolontariuszem szkolnego koła może być zarówno uczeń pierwszej klasy szkoły podstawowej jak i ostatniej klasy szkoły ponadgimnazjalnej. Dzięki zaangażowaniu w działania wolontariackie uczniowie mogą odkryć i rozwijać swoje zainteresowania, co może przełożyć się na większe zaangażowanie w szkolne obowiązki.

Skoro wolontariat to działanie dobrowolne, czy powinniśmy zachęcać do niego uczniów?

Do szkolnego koła wolontariatu każdy uczeń zgłasza się z własnej, nieprzymuszonej woli, odpowiadając tym samym na swoje wewnętrzne potrzeby. Co jednak z osobami, które nigdy wcześniej nie miały do czynienia z wolontariatem ani wzorcami, dzięki którym mogłyby tę ideę poznać? Prawdopodobnie nie wiedząc czym jest wolontariat, nie będą zainteresowane dołączeniem do koła wolontariatu. Dlatego o wolontariacie warto mówić, tym bardziej jeżeli szkolne koło wolontariatu ma już za sobą mniejsze czy większe sukcesy. Uczniowie powinni znać założenia koła, zasady jego funkcjonowania oraz organizowane przez nie akcje. Warto mówić o tym, co można zyskać dzięki zaangażowaniu się w wolontariat. W dużej mierze są to wartości niewymierne, ale jest ich bardzo wiele, np. nabywanie nowych kompetencji i umiejętności, rozwój zainteresowań, nowi przyjaciele, ciekawy sposób na spędzenie czasu, dobra zabawa, satysfakcję z pomagania innym, motywacja do stawania się coraz lepszym i wiele, wiele innych...

Program wolontariatu

Roczny plan szkolnego koła wolontariatu jest narzędziem, które pomaga w koordynowaniu działań koła oraz monitorowaniu rozwoju wolontariatu w szkole. Dzięki planowaniu podjęte przez wolontariuszy działania są spójne z potrzebami środowiska szkolnego i lokalnego. Taki plan pracy może być przygotowany wspólnie przez koordy-

natora i wolontariuszy. Uczniowie najlepiej wiedzą co ich interesuje i w co chcieliby się zaangażować; mogą również pomóc w dokonaniu analizy potrzeb środowiska szkolnego i lokalnego, od której należy zacząć przygotowanie planu działania koła.

Program wolontariatu szkolnego możemy podzielić na:

- działalność realizowaną na terenie szkoły na rzecz **środowiska szkolnego**
- działalność poza szkołą na rzecz **środowiska lokalnego**

Środowisko szkolne

Odbiorcą działań są przede wszystkim: uczniowie, rodzice, grono pedagogiczne jak i cała przestrzeń szkolna. Członkowie koła skupiają się na wspieraniu swoich kolegów i koleżanek z innych klas np. pomagając im w nauce lub organizując akcje charytatywne. Mogą również zaangażować się w przygotowania licznych wydarzeń szkolnych np. festynów, dyskotek, imprez okolicznościowych.

Wolontariat w środowisku szkolnym to nie tylko współpraca z gronem pedagogicznym, ale również dotrzymywanie towarzystwa lub opieka nad emerytowanymi nauczycielami szkoły. W ramach działań na rzecz placówki wolontariusze mogą zadbać o przestrzeń szkolną malując ogrodzenie lub pomagając w założeniu ogrodu szkolnego. Widząc efekty swoich działań w otaczającej przestrzeni, uczniowie poczują się jeszcze bardziej związani ze swoją szkołą i przede wszystkim współodpowiedzialni za jej stan.

Środowisko lokalne

Są to działania, w ramach których szkoła nawiązuje współpracę z organizacjami pozarządowymi lub instytucjami potrzebującymi wsparcia wolontariuszy jak np. szpitale, domy dziecka, schroniska dla zwierząt, domy kultury (np. stałe działania w klubie seniora, organizacja wieczorków literackich w bibliotece, organizacja cyklicznych warsztatów dla dzieci z domów dziecka). Jest to również wspieranie osób prywatnych np. seniorów, osób z niepełnosprawnością. Źródłem informacji na temat osób potrzebujących wsparcia mogą być: uczniowie, rada rodziców, parafie, ośrodki pomocy społecznej.

Co warto zawrzeć w rocznym planie wolontariatu?

- analizę potrzeb środowiska szkolnego oraz lokalnego
- wyznaczone cele
- obszary działania (szkolne i pozaszkolne)
- zaplanowane działania
- promocję wolontariatu
- rekrutację wolontariuszy
- prawa i obowiązki wolontariusza

Rola koordynatora

Projekty wolontariackie muszą mieć swojego koordynatora, który będzie odpowiadał za całokształt działalności szkolnego koła wolontariatu. Kogoś, kto czuwa nad takimi działaniami jak promocja wolontariatu, rekrutacja nowych wolontariuszy, aspekty prawne wolontariatu, realizacja programu. Koordynator dba również o to, by uczniowie poznali ideę wolontariatu, założenia i plany koła. Nie tylko zajmuje się rekrutacją, ale też nadzoruje pracę wolontariuszy, integruje ich, wspiera w wykonywaniu codziennych obowiązków. Do ważnych zadań koordynatora należy także motywowanie (i nagradzanie) wolontariuszy, czyli dbanie o to, by czuli i widzieli, że ich działania są bardzo ważne. Jak tego dokonać? Jednym z rozwiązań są cykliczne spotkania koła wolontariatu, wspólne planowanie kolejnych wydarzeń, pokazanie wolontariuszom, iż mogą mieć wpływ na swoje środowisko. Należy również pamiętać o wyróżnieniu uczniów za ich zaangażowanie, podziękowaniach za zorganizowane działania, np. przez wyróżnienie podczas apelu, dyplom uznania, list do rodziców pochwalający pracę ucznia, zorganizowanie dnia wolontariusza w szkole (najlepiej 5 grudnia w Międzynarodowy Dzień Wolontariusza). Do realizowania części z tych zadań koordynator może zaangażować członków koła.

Każdy wolontariusz powinien znać swoje prawa i obowiązki, a te mogą być zawarte w regulaminie koła, który koordynator przygotowuje sam bądź we współpracy z uczniami i gronem pedagogicznym. Wolontariusze wraz z opiekunem koła mogą dodatkowo stworzyć swój kodeks, który wskazuje jakich zachowań oczekują od siebie nawzajem. Koordynator w celu usprawnienia działalności koła może nawiązać współpracę z organizacjami i instytucjami potrzebującymi wsparcia wolontariuszy.

Koordynator koła wolontariatu może zostać wyznaczony przez dyrekcję, uczniów, bądź sam zgłosić się do pełnienia tej funkcji.

ANALIZA

Cele, które wyznaczymy, powinny wynikać z analizy potrzeb środowiska szkolnego i lokalnego

CELE

Do wyznaczonych celów planujemy adekwatne działania, dzięki którym możemy je zrealizować

DZIAŁANIA

Organizacje pozarządowe wspierające wolontariat w szkołach

W Warszawie funkcjonują organizacje pozarządowe wspierające szkolne koła wolontariatu. Są to m.in: Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu, Caritas Archidiecezji Warszawskiej, Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej oraz Fundacja „Świat na TAK.”

Wolontariat szkolny – krok po kroku

Wspomagają szkoły m.in. przez: organizację szkoleń dla koordynatorów, współtworzą program szkolnego wolontariatu przesyłając propozycje działań lub organizując wydarzenia dla szkolnych kół wolontariatu.

Zachęcamy do zapoznania się z możliwościami nawiązania współpracy:

- Caritas Archidiecezji Warszawskiej www.warszawa.caritas.pl
- Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej www.cdwp.caritas.pl
- Fundacja „Świat na TAK” www.swiatnatak.pl
- Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu www.wolontariat.org.pl

Jak założyć szkolne koło wolontariatu?

Decyzję o założeniu szkolnego koła wolontariatu podejmuje dyrekcja szkoły. Szkoła może organizować wolontariat w swojej placówce we współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się takimi kołami (wymienione wcześniej) lub samodzielnie.

Przykładowa ścieżka zakładania szkolnego koła wolontariatu może wyglądać następująco:

Sporządzenie rocznego planu działania koła

Wspólne sporządzenie kodeksu wolontariusza oraz zasad funkcjonowania koła (regularnych spotkań umożliwiających monitorowanie działań oraz wspieranie, motywowanie i doszkalanie wolontariuszy)

Nawiązanie porozumienia z organizacjami/institucjami/osobami prywatnymi potrzebującymi wsparcia wolontariuszy

Opcjonalnie: nawiązanie współpracy z organizacją wspierającą prowadzenie wolontariatu w szkole.

Koordinator może zaangażować wolontariuszy oraz chętnych absolwentów do pomocy w założeniu i prowadzeniu szkolnego koła wolontariatu. Uczniowie mogą np. odpowiadać za promocję wolontariatu w szkole lub pomóc w przeprowadzeniu analizy potrzeb środowiska szkolnego i lokalnego.

Aspekty prawne wolontariatu szkolnego

Aspekty prawne wolontariatu szkolnego określa Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. poz. 873 z późn. zm.), która odwołuje się do przepisów oświatowych.

Porozumienie wolontariackie

Na podstawie ww. ustawy wolontariusze zawierają porozumienia z podmiotami, które są organizatorami wolontariatu.

Wolontariat trwający do 30 dni – wystarczy porozumienie ustne, jednak na prośbę wolontariusza podmiot powinien umożliwić mu podpisanie porozumienia.

Wolontariat trwający dłużej niż 30 dni – podmiot, zobowiązany do zawarcia z wolontariuszem porozumienia w formie pisemnej. Porozumienie o współpracy wolontariackiej podpisywane jest przez dyrektora i wolontariusza lub jego rodzica/opiekuna prawnego, jeżeli jest on niepełnoletni. Porozumienie powinno zawierać w szczególności następujące informacje: czas trwania projektu (ilość godzin/dni), obowiązki wolontariusza, miejsce pracy, sposób rozwiązania porozumienia. Szkoła może sama podpisywać porozumienia i wykupywać ubezpieczenie wolontariuszom.

Przykładowe porozumienie o wykonywaniu świadczeń w z wolontariuszem można znaleźć na stronie www.wolontariat.org.pl

Wolontariat poza terenem szkoły

W ramach wolontariatu na rzecz środowiska lokalnego, szkoła może nawiązać porozumienie z różnymi instytucjami, w których będą działać wolontariusze np. ośrodek pomocy społecznej, dom spokojnej starości, dom dziecka. W takim wypadku uczniowie, mimo iż organizują wydarzenia dla innych instytucji i robią to na ich terenie, nadal pozostają wolontariuszami szkolnego koła. Na podstawie porozumienia jakie zawarła szkoła z określoną organizacją/instytucją, w dalszym ciągu to dyrektor podpisuje porozumienia z wolontariuszami, określając miejsce działania np. ośrodek pomocy społecznej. Innym rozwiązaniem jest ograniczenie funkcji szkoły jedynie do promocji idei wolontariatu oraz wskazania podmiotów potrzebujących wsparcia wolontariuszy. Wtedy wolontariusz podejmuje się indywidualnej służby bez pośrednictwa szkolnego koła wolontariatu, zawierając porozumienie z konkretnym podmiotem. Takie rozwiązanie może wydać się prostsze, ale jednocześnie nie będzie budować poczucia tożsamości ucznia z działaniami szkoły.

Ubezpieczenie wolontariuszy

Szkoła zobowiązana jest do zapewnienia dodatkowego ubezpieczenia NNW swoim wolontariuszom w przypadku wolontariatu, który trwa krócej niż 30 dni gdy:

- odbywa się po godzinach zajęć programowych,
- działanie wolontariatu nie stanowi elementu programu szkolnego (np. dyskoteka szkolna realizowana przez szkolne koło wolontariatu, mimo iż odbywa się po godzinach lekcyjnych, może być elementem programu szkolnego).

Wolontariusze, którzy wykonywać będą świadczenia powyżej 30 dni i zawrą stosowne porozumienie, podlegają ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia, w którego imieniu działa Zakład Ubezpieczeń Społecznych zgodnie z procedurą zawartą w „Ustawie o zaopatrzeniu z tytułu wypadków i chorób zawodowych nabytych w szczególnych okolicznościach”. Szkoła nie ma więc obowiązku wykupienia dodatkowego ubezpieczenia wolontariuszom, ale oczywiście może to zrobić. Nie ma potrzeby wcześniejszego zgłaszania do ZUS-u wolontariusza. O takie odszkodowanie można ubiegać się przedkładając w ZUS-ie zaświadczenie lekarskie, kartę wypadkową oraz kopię porozumienia wolontariackiego.

Przykładowe projekty szkolnego koła wolontariatu

Ku inspiracji prezentujemy przykładowe akcje realizowane przez szkolne koła wolontariatu. Należy pamiętać, aby wszystkie zaplanowane działania odpowiadały na faktyczne potrzeby szkoły lub środowiska.

Szkoła podstawowa

- zbiórka dla zwierząt ze schronisk karmy, koców
- czytanie bajek dzieciom w przedszkolach, na świetlicy
- zbiórka książek dla potrzebujących szkół, bibliotek, uczniów
- zbiórka materiałów papierniczych na wyprawki szkolne dla dzieci z niezamożnych rodzin
- wykonanie gazetki ściennej promującej wolontariat
- wykonanie upominków dla babć, dziadków z okazji ich święta
- świąteczne zdobienie szkoły
- organizacja szkolnej loterii fantowej (zbiórka na cele charytatywne)
- opieka nad pierwszoklasistami podczas uroczystości pasowania na ucznia
- kiermasz różnorodności w ramach akcji WOŚP
- organizacja jasełek, spotkań świątecznych dla wychowanków ośrodka rehabilitacyjno-wychowawczego
- organizowanie loterii/zbiórki pieniężnej na rzecz włączenia się w program „Adopcja serca”
- porządkowanie zaniedbanych grobów na cmentarzach

Gimnazjum

- pomoc młodszym kolegom w nauce, odrabianiu lekcji
- opieka nad zabytkami w środowisku lokalnym
- organizacja jasełek np. w domach opieki społecznej
- pomoc seniorom w codziennych czynnościach (np. robienie zakupów, sprzątanie)
- zorganizowanie dla przedszkolaków zabaw konkursowych z okazji Światowego Dnia Pluszowego Misia
- odmalowywanie ogrodzenia szkolnego
- wizyta w okresie Świąt Bożego Narodzenia np. w domu seniora
- organizacja imprezy muzycznej dla seniorów
- akcja ratowania zaniedbanych kapliczek
- porządkowanie placu zabaw, z którego korzystają uczniowie po lekcjach
- przeprowadzenie wywiadów z ważnymi osobami związanymi z placówką (wybitnymi absolwentami, rodziną patrona etc.), spisanie ich historii, przygotowanie wystawy
- marzycielska poczta – uczniowie piszą listy do chorych dzieci, których historie opowiedział im opiekun
- organizacja i prowadzenie zabaw w czasie ferii zimowych lub wakacji letnich dla dzieci ze świetlicy

Szkoły ponadgimnazjalne

- wolontariat w schronisku dla zwierząt (dla osób pełnoletnich) np. wyprowadzanie psów na spacer
- organizacja czasu dla dzieci ze świetlicy opiekuńczo-środowiskowej
- organizacja zabaw oraz różnych imprez okolicznościowych dla dzieci z domów dziecka
- współpraca ze stowarzyszeniem działającym na rzecz osób niepełnosprawnych (odwiedziny podopiecznych stowarzyszenia, organizacja spotkań, imprez okolicznościowych)
- odwiedzanie emerytowanych nauczycieli placówki
- współpraca ze związkiem kombatanatów – organizacja spotkań, odwiedzanie kombatanatów wspólne dbanie o groby poległych żołnierzy
- czytanie opowiadań niewidomym
- organizacja warsztatów kulinarnych dla wychowanków zaprzyjaźnionego domu dziecka
- remont budynku (przygotowanie terenu, sprzątanie, malowanie ścian) domu samotnej matki
- pomoc przy organizacji paraolimpiady
- organizacja zbiórek dla Banku Żywności
- przygotowanie „Szlachetnej Paczki” dla wybranej rodziny
- organizacja koncertu gwiazdkowego
- prowadzenie szkolnego radiowęzła

Dobre praktyki szkolnych kół wolontariatu

W Warszawie działa kilkadziesiąt szkolnych kół wolontariatu. Część z nich posiada doświadczenia, które mogą być pomocne innym kolejom organizacjom wolontariackim. Poniżej zostały zaprezentowane przykłady dobrych praktyk w podziale na 3 kategorie:

- Współpraca z wolontariuszami
- Promocja idei wolontariatu w szkole
- Podmioty, z którymi współpracują szkolne koła wolontariatu

Współpraca z wolontariuszami

Nawiązanie stałej współpracy z wolontariuszami buduje poczucie przynależności uczniów do szkolnego koła wolontariatu i bez wątpienia wpływa motywująco na ich zaangażowanie. Poczucie tożsamości ucznia jako wolontariusza można rozwijać w różnorodny sposób, np.:

- Koordynator prowadzi cykliczne spotkania organizacyjne dla wolontariuszy, podczas których uczniowie dowiadują się o kolejnych działaniach jakie będą realizowane przez szkolne koło wolontariatu oraz sami proponują akcje, w które chcieliby się zaangażować.
- Grono pedagogiczne prowadzi szkolenia dla wolontariuszy przygotowujące ich do udziału w zaplanowanych akcjach.
- Wolontariusze pomagają w przeprowadzeniu analizy potrzeb środowiska szkolnego oraz lokalnego, na podstawie której podejmowane są decyzje o następnych akcjach wolontariatu.
- Grono pedagogiczne prezentuje na forum szkoły dokonania wolontariatu, dzięki czemu wolontariusze czują się docenieni i dumni z efektów zrealizowanych akcji oraz przynależności do zespołu wolontariuszy.
- Wolontariusze otrzymują specjalne koszulki, dzięki którym czują się wyróżnieni i zintegrowani z innymi wolontariuszami.
- Koordynator wręcza podziękowania/dyplomy wolontariuszom podczas apeli, uroczystości szkolnych.
- Grono pedagogiczne przekazuje rodzicom na zebraniach informacje o zaangażowaniu ich dzieci w działania szkolnego koła wolontariatu.
- Szkoła obchodzi Międzynarodowy Dzień Wolontariusza.

Promocja idei wolontariatu w szkole

Poniżej zostały zamieszczone dodatkowe pomysły na to, jak pokazać uczniom i rodzicom dokonania szkolnego koła wolontariatu i zachęcić uczniów do zaangażowania się w działania koła:

- Nauczyciele prowadzą zajęcia na temat wolontariatu, np. w ramach godziny wychowawczej. Szkolne koło wolontariatu ma swoją tablicę, na której wolontariusze zamieszczają informacje o swoich działaniach, idei wolontariatu itp.
- Szkoła wydaje gazetkę szkolną (drukowaną w kilku egzemplarzach na klasę) przygotowywaną w większości przez uczniów, na łamach której wolontariat szkolny ma swoją stałą rubrykę.
- Koordynator i wolontariusze prowadzą Fanpage szkolnego koła wolontariatu.
- Grono pedagogiczne promuje działania wolontariatu na szkolnym Fanpage'u.
- Organizowane są przede wszystkim atrakcyjne akcje dopasowane do wieku wolontariuszy, które są jednocześnie doskonałą promocją wolontariatu szkolnego.

Organizacje/instytucje, z którymi współpracują szkolne koła wolontariatu

Działania szkolnego koła wolontariatu można realizować na terenie szkoły jak i na

Wolontariat szkolny – krok po kroku

terenie instytucji/organizacji, dla których dana akcja jest organizowana. Nawiązanie współpracy z zewnętrznymi podmiotami wpływa na atrakcyjność podejmowanych działań przez szkolne koło wolontariatu i przede wszystkim daje wolontariuszom możliwość odpowiedzi na potrzeby występujące w ich środowisku. Szkolne koła wolontariatu najczęściej organizują działania dla następujących podmiotów:

- kluby sportowe
- organizacje pozarządowe
- ośrodki sportu i rekreacji
- teatry
- muzea
- ośrodki pomocy społecznej
- domy dziecka
- hospicja
- szpitale
- schroniska dla zwierząt
- domy kultury
- przedszkola
- urzędy dzielnicowe
- organizacje kombatanckie
- świetlice środowiskowe

Wdrażanie **dobrych praktyk** w działania szkolnego koła wolontariatu pozostaje nie tylko po stronie koordynatora, ale również po stronie dyrekcji szkoły. Dyrekcja, zanim wytypuje koordynatora wolontariatu w szkole, jest zobowiązana poinformować kandydatów, z czym wiąże się prowadzenie takiego koła. Następnie, już wspólnie z koordynatorem wybrać osobę, która będzie mu w tym pomagać. W miarę możliwości szkoła powinna zapewniać szkolenia lub materiały edukacyjne na temat wolontariatu. Dyrekcja powinna również zachęcić grono pedagogiczne do wspierania koordynatora (oczywiście w ramach swoich możliwości).

Skorzystaj z materiałów

Scenariusze lekcji

W celu zapoznania uczniów z problematyką wolontariatu zachęcamy nauczycieli do przeprowadzenia zajęć w tym zakresie. W ramach projektu „Ochotnicy Warszawscy” powstało pięć scenariuszy lekcji skupionych w bloku programowym wokół zagad-

nienia wolontariatu. Zaproponowane scenariusze dedykowane są uczniom z następujących grup wiekowych: klasy 1-3 oraz 4-6 szkoły podstawowej, klasy 1-3 gimnazjum, klasy 1-2 oraz 3-4 szkoły ponadgimnazjalnej (licea ogólnokształcące, technika, szkoły zawodowe).

Blok programowy o wolontariacie ma na celu zapoznanie uczniów z ideą wolontariatu. Zawarte w nim treści prezentują i wyjaśniają rolę wolontariatu w społeczeństwie, również w oderwaniu od stereotypów. Scenariusze lekcji przedstawiają działania wolontariuszy jako sposób na pożyteczne spędzenie czasu, który niesie korzyści dla obydwu stron. Zwracają uwagę uczniów na potrzeby społeczne, lokalne i środowiskowe. Poszczególne scenariusze przeznaczone dla kolejnego etapu edukacji - zgodnie z zasadą stopniowania trudności - zostały wzbogacone w coraz to nowe treści. Blok programowy o wolontariacie może być prowadzony w ramach godziny wychowawczej, a jego kluczowym założeniem jest to, aby uczniowie uczestniczyli we wszystkich zajęciach (5 lekcji) przeprowadzonych metodą warsztatową.

Na płycie CD dołączonej do broszury znajdują się przedstawione wyżej scenariusze zajęć oraz materiały przygotowane przez Fundację BO WARTO i Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu:

Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy

- Scenariusze zajęć lekcyjnych na temat wolontariatu

Fundacja BO WARTO

- „Narzędzia pracy z dziećmi, w tym jak łączyć potrzeby dzieci/młodzieży z potrzebami społeczności lokalnych.” Katarzyna Szczeniowska
- „Krótki trening umiejętności związany z zaangażowaniem dzieci w działania wolontariackie, w tym trening Komunikacji i motywowania.” Katarzyna Szczeniowska
- Scenariusze zajęć lekcyjnych na temat wolontariatu

Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu

- „Wolontariat w szkole. Organizacja i prowadzenie szkolnego wolontariatu”
- „Wolontariat w pytaniach i odpowiedziach. Poradnik Prawny” – Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu

Portal:

Jeżeli szukasz pomysłu na wolontariat, partnera do współpracy lub dodatkowych materiałów na temat wolontariatu, zapraszamy na portal projektu www.ochotnicy.waw.pl. Prezentując liczne oferty wolontariatu, łączy organizacje i instytucje organizujące wolontariat z osobami szukającymi wolontariatu dla siebie. Jest więc odpowiedzią na potrzeby Warszawy, organizatorów wolontariatu a przede wszystkim samych wolontariuszy.

Zapraszamy również na Facebook [OCHOTNICY WARSZAWSCY](https://www.facebook.com/ochotnicy.warszawscy), gdzie znaleźć można m.in. informacje o ofertach wolontariatu.

Notatki

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Notatki

A series of 20 horizontal dotted lines for writing notes.

Notatki

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Notatki

A series of 18 horizontal dotted lines for writing notes.

Notatki

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Notatki

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

www.ochotnicy.waw.pl
Publikacja została sfinansowana ze środków
Miasta Stołecznego Warszawy.
Egzemplarz udostępniany jest nieodpłatnie.